

“La prioritat del govern turc a l'Iraq és la diplomàcia”

Mensur Akgün és el director de la Fundació Turca d'Estudis Econòmics i Socials. Aquest expert en política exterior de Turquia analitza la situació creada arran del conflicte entre l'exèrcit turc i els rebels kurds del nord de l'Iraq.

L'Institut Europeu de la Mediterrània va congregar una trentena d'experts d'arreu del món la setmana passada a Barcelona en un seminari titulat “Islam, diversitat cultural i democràcia”. Mensur Akgün (Gal·lípoli, Turquia, 1957) va participar en una sessió dedicada a analitzar les vies per promoure la democràcia en el món musulmà.

—Fa tres setmanes el primer ministre turc, Recep Tayyip Erdogan, va demanar permís al Parlament per poder emprendre una acció militar contra els rebels kurds de l'Iraq. Tot i que semblava que l'exèrcit turc podria llançar una ràpida operació a gran escala a l'altra banda de la frontera, això es va endarrerir. Per què ha suavitzat l'amenaça inicial Turquia?

—Una de les principals raons és que Turquia no es vol enfrontar amb el govern de l'Iraq. En aquest sentit, el govern turc vol donar prioritat a la diplomàcia i a una solució política. Però cal no oblidar que l'objectiu d'una operació no seria la població kurda de l'Iraq sinó les bases del PKK (Partit dels Treballadors del Kurdistan), que aquestes darreres setmanes han causat la mort de setze persones, tant militars com civils. Per això, des de Turquia aquesta situació es veu amb molta preocupació i la gent demana l'alto-el-foc i el desarmament del PKK. Fins i tot fa uns dies diverses organitzacions cíviques formades per kurds de Turquia demanaven que el PKK aturés els atacs.

—Per quina raó els rebels del PKK han llançat aquests atacs contra soldats turcs?

—Hi ha tres motius. En primer lloc, perquè els rebels veuen que els kurds perden posicions en el terreny polític. A les eleccions generals fetes a Turquia el mes de juliol passat, el DTP kurd (Partit de la Societat Democràtica) només va obtenir un 3% dels vots. A més, també cal tenir en compte que, en general, els kurds de Turquia no donen suport al PKK. La segona explicació és que el PKK creu que Turquia queda isolada per culpa del rebuig europeu a admetre-la com a membre de la Unió i vol treure profit d'aquesta situació. La tercera raó és que Massoud Barzani, el líder dels kurds del nord de l'Iraq i cap del govern autònom, vol jugar la carta del PKK contra Turquia. Barzani no dona suport als rebels del PKK però els tolera. En opinió meua, els atacs dels rebels kurds contra Turquia són una combinació d'aquests tres factors.

—Però l'objectiu d'una intervenció de l'exèrcit turc serien les bases del PKK o hi ha cap altra motivació que podria suscitar el desplegament de tropes al nord de l'Iraq?

—La intenció de Turquia no és entrar a l'Iraq, sinó mantenir el comerç i les inversions. Les inversions de Turquia al nord de l'Iraq arriben a cinc mil milions de dòlars i el volum del comerç se situa a l'entorn dels quatre milions. Només cal veure el gran nombre de camions de transport de mercaderies que cada dia travessen la frontera des de Turquia; uns camions que, val a dir-ho, han de pagar 250 dòlars cada vegada

que passen i que van a parar a mans dels kurds iraquians.

—Quin paper hi té Kirkuk, la principal ciutat productora de petroli del nord de l'Iraq, en aquest afer?

—Els kurds volen tenir el control sobre Kirkuk per raons històriques, però també pel petroli. Sense el petroli no es poden desenvolupar econòmicament i, a més, ningú no els donaria suport, ni Europa ni els Estats Units.

—I pel que fa a Turquia, quin interès hi té, en el petroli?

—Turquia té interès en el petroli del nord de l'Iraq, però per a això no li cal cap operació militar. Turquia ja té accés al petroli iraquí gràcies a les inversions que hi fa i també gràcies a la seva situació estratègica. Una gran part del petroli de l'Iraq, en concret 80 milions de tones anuals, passa per Turquia a través d'oleoductes en direcció al port de Ceyhan, des d'on es transporta amb vaixell cap als països d'Occident.

—A banda d'això, el govern turc no deu veure amb gaire bons ulls que els kurds iraquians hagin aconseguit un grau d'autonomia considerable...

—A Turquia hi ha gent que veu amb temor que hi pugui haver un Kurdistan independent al nord de l'Iraq perquè pensen que això podria estimular als kurds de Turquia en una línia semblant. Però dubto que la majoria de kurds de Turquia vulguin la independència o un Kurdistan unit, ja que gaudeixen d'un nivell de vida molt més elevat formant part de Turquia.

—Aleshores, quina actitud prenen els kurds de Turquia en veure el grau d'autonomia que tenen els kurds del nord de l'Iraq?

—Ho veuen amb indiferència. Els kurds de Turquia no lluiten per un Kurdistan unit. Les raons són ben senzilles. Individualment, els kurds, com també els turcs en general, s'han beneficiat del desenvolupament econòmic que ha viscut el país aquests darrers anys. A banda d'això, els kurds, com a col·lectiu, també s'han beneficiat de la



Mensur Akgün, director de la Fundació Turca d'Estudis Econòmics i Socials.

liberalització en el sentit social. Avui dia, els kurds poden publicar llibres i diaris en la seva llengua i també han vist reconeguts els drets civils, tot i que s'ha de reconèixer que Turquia encara no és el paradís pel que fa als drets humans.

—En aquest sentit, fa un parell de setmanes que hi va haver un conflicte diplomàtic entre Turquia i els Estats Units arran del reconeixement que el Congrés nord-americà va fer del genocidi armeni. Quina opinió teniu respecte a aquesta qüestió?

—A veure, jo no valoraré si la qüestió dels armenis va ser un genocidi o no. A parer meu va ser una tragèdia, i així és com ho ha reconegut Turquia; com una tragèdia. Alguns parlen de milions de morts, però a Turquia encara no hi ha acord respecte a la xifra. Jo no sóc historiador, però crec que la xifra de víctimes ronda les 800.000. Fou una tragèdia i és així com cal definir-la.

Oficialment, Turquia no accepta que aquesta tragèdia sigui anomenada genocidi perquè aquesta denominació, en termes legals, prové de la Convenció del Genocidi de Nacions Unides de 1948 i no pot aplicar-se a uns fets que van tenir lloc molts anys abans. En aquest sentit, Turquia addueix que quan l'imperi otomà va deportar els armenis no ho va fer per exterminar-los sinó perquè eren considerats enemics en un context de guerra.

—Per què creieu que el Congrés dels Estats Units, tot i ser conscient del suport que Turquia dóna als Estats Units a l'Iraq, va tractar d'una qüestió que per als turcs és tan molesta?

—Això és el resultat de la influència dels *lobbies* armenis als Estats Units i de la seva lluita particular per a obtenir més poder. De tota manera, des d'un punt de vista legal, aquest reconeixement no serveix de res. Podria servir si

la Convenció tingués caràcter retroactiu. En el fons de tota aquesta qüestió, el pitjor, em fa l'efecte, és que no hi hagi cap mena de diàleg entre Armènia i Turquia.

—Creieu que qüestions com la dels armenis o el conflicte amb els kurds poden posar més traves a la negociació per l'ingrés de Turquia a la Unió Europea?

—La qüestió dels armenis no hi afecta en absolut, perquè forma part del terreny més simbòlic. Pel que fa als rebels kurds, tot i que és un problema important, tampoc no ha de tenir cap repercussió, sobretot perquè la lluita és contra el PKK, una organització considerada terrorista per la Unió Europea. Ara bé, sí pot tenir alguna implicació la situació dels kurds dins de Turquia i això es pot resoldre augmentant el nivell de democràcia.

Xevi Camprubi